Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
YVES BOT
esitatud 20. märtsil 2014[1]

Kohtuasi C-220/13 P

Kalliopi Nikolaou
versus

Euroopa Liidu Kontrollikoda

Apellatsioonkaebus — Kontrollikoja otsus 99/50 — Esialgne uurimine — OLAF-i läbiviidud siseuurimine — Süütuse presumptsioon — Lojaalne koostöö — Üldkohtu pädevus

1. K. Nikolaou palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 20. veebruari 2013. aasta otsus Nikolaou *vs.* kontrollikoda[2], millega Üldkohus jättis rahuldamata hagi nõudega hüvitada kahju, mille Euroopa Liidu Kontrollikoda oli väidetavalt apellandile tekitanud eeskirjade eiramise ja liidu õiguse rikkumisega.

I. **Õiguslik raamistik**

2. Kontrollikoja 16. detsembri 1999. aasta otsuse 99/50 pettuste, korruptsiooni ja muu ühenduste finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse tõkestamisega seotud siseuurimiste tingimuste kohta artiklis 2 on sätestatud:

„Kontrollikoja iga ametnik või teenistuja, kes saab teada faktilistest asjaoludest, mille põhjal võib eeldada, et institutsioonis võib olla pettuste või korruptsiooni juhtumeid või mis tahes ühenduste finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust, teavitab sellest viivitamata kontrollikoja peasekretäri[3].

Peasekretär edastab viivitamata [Euroopa Pettustevastasele] Ametile [(OLAF)] ja kontrollikoja presidendile, kes edastab asjakohase teabe ametniku või teenistuja sektori juhatajale, iga faktilise asjaolu, mille alusel võib eeldada eespool esimeses lõigus nimetatud eeskirjade eiramist, ning viib läbi esialgse uurimise, ilma et see piiraks [OLAF-i] läbiviidavaid siseuurimisi.

[...]

Liikmeid, ametnikke ega teenistujaid ei tohi mingil juhul kohelda ebaõiglaselt või diskrimineerivalt eelmistes lõikudes nimetatud teabe edastamise tõttu."

1 — Algkeel: prantsuse.
2 — Otsus kohtuasjas T-241/09, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus".
3 — Edaspidi „peasekretär".

3. Otsuse 99/50 artikli 4 esimene lõik näeb ette:

„Kui kahtluse alla satub kontrollikoja liige, ametnik või teenistuja, teatatakse huvitatud poolele kiiresti, kui see ei kahjusta uurimist. Mingil juhul ei tohi pärast uurimise lõppemist teha nimeliselt liikmele, ametnikule või teenistujale osutavat järeldust, ilma et huvitatud isikule oleks antud võimalust väljendada oma seisukohti kõigi temaga seotud asjaolude kohta."

II. **Vaidluse taust**

4. Apellant oli kontrollikoja liige 1996. kuni 2001. aastani. 19. veebruaril 2002 päevalehes *Europa Journal* ilmunud reportaaži kohaselt oli Euroopa Parlamendi saadikul B. Staes'il teavet, mis käsitles apellandi õigusvastast tegevust tema ametiaja jooksul kontrollikoja liikmena.

5. Peasekretär edastas 18. märtsi 2002. aasta kirjaga OLAF-i peadirektorile toimiku seda puudutavate asjaoludega, millest peasekretär ja kontrollikoja president teada olid saanud. Peale selle palus peasekretär OLAF-il talle teatada, kas apellanti tuleb vastavalt otsuse 99/50 artiklile 4 teda puudutava uurimise läbiviimisest teavitada.

6. Kontrollikoja president teatas 8. aprilli 2002. aasta kirjaga apellandile, et *Europa Journal*'is ilmunud artikli tagajärjel viib OLAF läbi siseuurimist. 26. aprilli 2002. aasta kirjaga teatas OLAF-i peadirektor apellandile, et tulenevalt teabest, mis see amet oli saanud B. Staes'ilt, ja peasekretäri koostatud esialgse uurimise toimiku alusel oli algatatud siseuurimine, millega seoses paluti apellandil koostööd teha.

7. OLAF-i 28. oktoobri 2002. aasta lõpparuande kohaselt andsid B. Staes'ile apellandi kohta teavet kaks kontrollikoja töötajat, kellest üks oli apellandi kabineti liige. Uuritud süüdistused käsitlesid esiteks rahasummasid, mille apellant oli väidetavalt saanud oma töötajatelt laenudena; teiseks väidetavaid valedeklaratsioone oma kabineti juhataja puhkusepäevade ülekandmise taotluste kohta, mille tulemusena maksti viimasele umbes 28 790 eurot hüvitist aastatel 1999, 2000 ja 2001 kasutamata jäänud puhkusepäevade eest; kolmandaks ametiauto kasutamist eesmärkidel, mis ei ole ette nähtud asjakohaste eeskirjadega; neljandaks asjaolu, et apellandi autojuhile määrati ülesandeid, mille eesmärgid ei ole hõlmatud asjakohaste eeskirjadega; viiendaks seda, et apellandi kabinetis oli levinud töölt puudumine, kuuendaks ärialast tegevust ja kontakte kõrgetel ametikohtadel isikutega, et hõlbustada tema pereliikmete äritegevust; seitsmendaks konkursi raames toime pandud pettust ja kaheksandaks apellandi saadud esinduskuludega seotud pettusi.

8. OLAF järeldas, et on võimalik, et seoses apellandi kabineti juhataja puhkusepäevade ülekandmise taotlustega pandi toime rikkumisi, mida võib kvalifitseerida võltsimiseks ja võltsitud dokumentide kasutamiseks ning kelmuseks. Lõpparuande kohaselt võivad apellant ja tema kabineti liikmed olla toime pannud süütegusid seoses rahasummadega, mis apellant sai asjassepuutuvate isikute väidete kohaselt laenudena. Neil asjaoludel teavitas OLAF sellest Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta määruse (EÜ) nr 1073/1999 (Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta [4]) artikli 10 lõike 3 kohaselt Luksemburgi õigusasutusi, et need uuriksid asjaolusid, mis võivad anda tunnistust süütegude toimepanemisest.

9. Teiste süüdistuste osas, peale konkursi raames toime pandud pettuse süüdistuse, tõstis OLAF esile võimalikke eeskirjade eiramisi või küsitavusi seoses apellandi käitumisega ja tegi kontrollikojale ettepaneku võtta apellandi suhtes parandusmeetmeid ning meetmeid kontrollisüsteemi parandamiseks institutsioonis.

4 — EÜT L 136, lk 1; ELT eriväljaanne 01/03, lk 91.

10. Apellant kuulati ära 26. aprillil 2004 kontrollikoja kinnisel koosolekul seoses EÜ artikli 247 lõike 7 võimaliku kohaldamisega. 13. mai 2004. aasta kirjaga teatas kontrollikoja president, et mis puudutab asja üleandmist Euroopa Kohtule EÜ artikli 247 lõike 7 alusel, põhjendusel, et apellant oli väidetavalt palunud ja saanud oma kabineti liikmetelt isiklikke laene, ei saavutatud 4. mail 2004 toimunud koosolekul ühehäälset otsust, mida nõuab kontrollikoja 31. jaanuari 2002. aasta kodukorra artikkel 6. Kontrollikoja president lisas selle kohta, et valdav enamus institutsiooni liikmetest leidis, et apellandi käitumine oli täiesti kohatu. Apellandi kabineti juhataja puhkusepäevade kohta märkis kontrollikoja president, et kuna asja menetlemine oli Luksemburgi kohtutes pooleli, lükkas institutsioon oma otsuse tegemise edasi seniks, kuni sellega seotud menetlused on lõpule viidud.

11. Tribunal d'arrondissement de Luxembourg'i (Luksemburg) kriminaalkolleegiumi 2. oktoobri 2008. aasta otsusega (edaspidi „2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus") mõisteti apellant ja tema kabineti juhataja õigeks süüdistustes, mis käsitlesid võltsimist ja võltsitud dokumentide kasutamist, vale deklaratsiooni, teise võimalusena hüvitise või toetuse endale jätmist ilma selleks õigust omamata ja kolmanda võimalusena kelmust. Tribunal d'arrondissement de Luxembourg leidis sisuliselt, et teatud selgitused, mis apellandi kabineti juhataja ja apellant esitasid, heitsid kahtlust OLAF-i ja Luksemburgi kriminaalpolitsei kogutud tõendid, mille eesmärk oli näidata, et kõnealune kabineti juhataja oli deklareerimata puhkusel mitmel päeval aastatel 1999–2001. Tribunal d'arrondissement de Luxembourg järeldas seega, et apellandile ette heidetud asjaolude sisuline õigsus ei olnud tõendatud nii, et selles ei oleks mingit kahtlust, ja kuna vähimatki kahtlust peab tõlgendama süüdistatava kasuks, tuli apellant mõista õigeks tema vastu esitatud süüdistustes. Kuna 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsust edasi ei kaevatud, on see jõustunud.

12. Apellant nõudis 14. aprilli 2009. aasta kirjaga, et kontrollikoda avaldaks kõikides Luksemburgi, Saksamaa, Kreeka, Prantsuse, Hispaania ja Belgia ajalehtedes teadaande tema õigeksmõistmise kohta ja teavitada sellest teisi Euroopa Liidu institutsioone. Teise võimalusena, juhuks, kui kontrollikoda neid teadaandeid ei avalda, nõudis apellant 100 000 euro suurust hüvitist mittevaralise kahju eest, kusjuures ta lubas seda summat kasutada kõnealuste teadete avaldamiseks. Apellant nõudis samuti, et kontrollikoda maksaks talle esiteks 40 000 eurot hüvitist mittevaralise kahju eest, mille talle tekitas menetlus Luksemburgi kohtutes, ja 57 771,40 eurot sama menetlusega tekitatud varalise kahju hüvitamiseks, teiseks hüvitaks talle kõik kantud kulud, eelkõige eeluurimiskohtus ja Tribunal d'arrondissement de Luxembourg'is kantud kulud, ja kolmandaks hüvitaks talle kontrollikoja menetluses kantud kulud.

13. Kontrollikoja president edastas 7. juuli 2009. aasta kirjaga apellandile nendele nõuetele vastamiseks tehtud otsuse. See otsus lükkas esiteks tagasi 14. aprilli 2009. aasta kirjas esitatud argumendid, ja teiseks teatas apellandile, et kontrollikoda oli tema käsutuses oleva teabe põhjal üritanud teha kindlaks, kas asjaolud olid piisavalt tõsised Euroopa Kohtusse pöördumiseks, et see kohus otsustaks, kas endine liige oli rikkunud kohustusi, mis tal lasusid EÜ asutamislepingu kohaselt, ja kas on vaja kohaldada karistust. Kontrollikoda nimetas sellega seoses apellandile asjaolud, millest tulenevalt ta otsustas Euroopa Kohtusse mitte pöörduda, ning nende asjaolude hulgas oli eelkõige apellandi õigeksmõistmine 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsusega ja asjaolu, et ühenduse eelarvele ei olnud kahju tekkinud, kuna apellandi kabineti juhatajale Koutsouvelis'ele alusetult makstud summa oli tagasi makstud. [5]

5 — 7. juuli 2009. aasta kirja punktid 47–49.

III. **Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus**

14. Apellant esitas hagiavaldusega, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 16. juunil 2009, kahju hüvitamise nõude, millega ta palus mittevaralise kahju hüvitamiseks, mille oli tekitanud kontrollikoja tegevus ja tegevusetus, mõista sellelt institutsioonilt välja summa 85 000 eurot intressiga, mida arvestatakse alates 14. aprillist 2009, kusjuures apellant kohustus kasutama seda summat oma õigeksmõistmise kohta teadete avaldamiseks.

15. Selle hagi põhjendamiseks esitas apellant kõigepealt kuus väidet, mille kohaselt kontrollikoda oli selgelt rikkunud isikutele õigusi andvaid liidu õigusnorme. Seejärel väitis ta, et kõnealuse rikkumise ja selle tõttu tekkinud mittevaralise ja varalise kahju vahel on otsene põhjuslik seos.

16. Üldkohus jättis kõnealuse hagi rahuldamata, leides, et kontrollikoda ei pannud toime ühtegi nendest liidu õiguse rikkumistest, mida talle ette heideti.

17. Eelkõige järeldas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 27–32 käesolevas apellatsioonimenetluses tähtsust omavates küsimustes, et kontrollikoja tegevus seoses esialgse uurimisega ei olnud õigusvastane. Edastades OLAF-ile dokumendid, mis sisaldasid esmast teavet, mis oli kogutud enne apellandi ärakuulamist, ei rikkunud nimelt see institutsioon ei otsuse 99/50 artiklite 2 ja 4 koostoimes tõlgendamisest tulenevaid nõudeid ega apellandi kaitseõigusi või erapooletuse põhimõtet.

18. Üldkohus vastas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 44–47 ka väidetele, mille kohaselt esiteks ei võtnud kontrollikoda vastu ametlikku otsust, millega apellant oleks 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsuse järel mõistetud õigeks kõigis tema vastu esitatud süüdistustes, ja teiseks oli kontrollikoja president lisanud oma 13. mai 2004. aasta kirja ebameeldiva ja ülearuse märkuse selle kohta, millist seisukohta väljendas enamus institutsiooni liikmetest. Vaidlustatud punktid on sõnastatud järgmiselt:

„44 Tuleb märkida, et kontrollikojale ette heidetud tegevusetus ei ole õigusvastane.

45 Esiteks tuleb selle kohta rõhutada, et hageja mõisteti õigeks kahtluste alusel, mis vastavalt 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsusele tekkisid teatud selgituste tulemusel, mille tema kabineti juhataja oli esitanud avalikul kohtuistungil. Ilma, et oleks tarvis võtta seisukoht Tribunal d'arrondissement de Luxembourg'i poolt esile tõstetud kahtluste põhjendatuse kohta, tuleb tõdeda, et see õigeksmõistmise põhjus ei tähenda, et hageja vastu esitatud süüdistused on täiesti alusetud, vaid, nagu märkis kõnealune kohus, et neid ei ole tõendatud nii, et ei jääks „vähimatki kahtlust".

46 Teiseks, nagu märgib kontrollikoda, saavad ainuüksi siseriiklikud õigusasutused uurida süüdistusi karistusõiguse seisukohast ja Euroopa Kohus saab neid hinnata EÜ artikli 247 lõike 7 alusel distsiplinaarsest küljest. Kontrollikojal ei olnud seega pädevust selles osas seisukohta võtta.

47 Kolmandaks ei saa viimati nimetatud sätte alusel Euroopa Kohtusse pöördumata jätmisest järeldada, et kontrollikoda leiab, et hageja vastu tõstatatud asjaolud on täiesti põhjendamata. Kontrollikoja 31. jaanuari 2002. aasta kodukorra artikli 6 kohaselt otsustatakse kõnealune kohtusse pöördumine ühehäälselt. Ehkki seega on tõsi, et kohtusse pöördumata jätmine tähendab, et ühehäälsust ei saavutatud, ei võrdu see siiski kontrollikoja seisukohavõtuga asjaolude sisulise paikapidavuse kohta. Neil asjaoludel ei olnud kohatu see, et kontrollikoja president märkis hagejale, et suur enamus selle institutsiooni liikmetest pidas hageja käitumist vastuvõetamatuks, välistades nõnda võimaluse, et Euroopa Kohtusse pöördumata jätmist võiks pidada hagejale ette heidetud asjaolude sisulise tõesuse väidetavaks eitamiseks, mis pealegi ei vastaks tegelikkusele."

19. Viimaks vastas Üldkohus väitele, et kontrollikoda oleks pidanud oma hoolitsemiskohustusest tulenevalt teatama ajakirjandusele ja institutsioonidele apellandi õigeksmõistmisest. Üldkohus leidis selle kohta, viidates vaidlustatud kohtuotsuse punktides 45 ja 46 esitatud põhjustele, et hoolitsemiskohustusest ei saa tuletada mingit kohustust avaldada teateid apellandi õigeksmõistmise kohta.

IV. **Apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitatud väited ja peamised argumendid**

20. Oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitab apellant neli väidet.

21. Esimese väitega heidab apellant Üldkohtule ette Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta") artikli 48 lõikes 1 ja 4. novembril 1950 Roomas alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK") artikli 6 lõikes 2 ette nähtud süütuse presumptsiooni põhimõtte rikkumist. Selle põhimõttega on muu hulgas tagatud, et liidu kohus ei saa seada uuesti kahtluse alla süüdistatud isiku süütust, kui see isik on eelnevalt süüdistusest vabastatud siseriikliku kriminaalasjas tehtud lõpliku kohtuotsusega. Sellest tuleneb, et Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 43–46 ja 49 ekslikult, et kontrollikoda ei toiminud „õigusvastaselt", jättes esiteks vastu võtmata otsuse, mis tunnistaks lõplikult, et apellandi vastu ei algatata menetlust Euroopa Kohtus, ja teiseks jättes taastamata apellandi maine.

22. Apellant kritiseerib eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punkti 45 sõnastust, leides, et Üldkohtu hinnang selles punktis kujutab endast süütuse presumptsiooni põhimõtte selget rikkumist. Nimelt tuleneb Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast, et asjaolu, et apellandi õigeksmõistmine oli põhjendatud kahtluse püsimisega, ei saa mitte kuidagi mõjutada Üldkohtu kohustust mitte tugineda oma otsuses kõnealusele õigeksmõistmise põhjusele.

23. Kontrollikoda vastab, et esimene väide rajaneb EIÕK artikli 6 lõike 2 ja harta artikli 48 lõike 1 ulatuse eiramisel. Süütuse presumptsioon kehtib tema väitel isiku suhtes, keda süüdistatakse kohtus, kus otsustatakse, kas ta on süüdi või süütu selles kohtus esitatud süüdistustes. Apellandi esitatud lepinguvälise vastutuse tuvastamise hagi raames ei käsitletud aga tema süüd Luksemburgi karistusõiguse seisukohast. Üldkohus ei saanud seega süütuse presumptsiooni rikkuda.

24. Lisaks rajaneb see väide kontrollikoja sõnul vääral eeldusel, et kontrollikoda ja Üldkohus kontrollisid uuesti 2. oktoobri 2008. aasta otsuse põhjendatust. Kontrollikoda leiab, et asjas oma pädevust teostades kumbki institutsioon hoopis aktsepteeris seda kohtuotsust ja tegi sellest järeldused, mis olid talle otsustamisprotsessis vajalikud. Eelkõige pidas tema väitel Üldkohus 2. oktoobri 2008. aasta otsust faktiliseks asjaoluks, mida sel kohtul tuli kontrollikoja tegevuse või tegevusetuse õiguspärasuse hindamisel arvesse võtta.

25. Kontrollikoda möönab, et Tribunal d'arrondissement de Luxembourg tuvastas, et apellandile ette heidetud teatud asjaolude sisulist õigsust ei olnud tõendatud nii, et selles ei oleks mingit kahtlust, ja järelikult tuli asjaomased isikud mõista õigeks neile esitatud Luksemburgi karistusõiguse rikkumise süüdistuses, järeldades samas 11. juuli 2006. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Cresson[6] punktidest 120–122, et miski ei takistanud Üldkohtul anda nende samade asjaolude kohta teine hinnang seoses kontrollikoja võimaliku lepinguvälise vastutuse uurimisega liidu õiguse seisukohast. Seda tehes ei seadnud Üldkohus mitte kuidagi kahtluse alla 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsust ega apellandi süütuse presumptsiooni selle otsuse teinud kohtus.

26. Oma teise väitega heidab apellant ette, et Üldkohus rikkus ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet Tribunal d'arrondissement de Luxembourg'i suhtes, moonutades viimase kaalutlusi ja hinnanguid.

6 — Otsus kohtuasjas C-432/04, EKL 2006, lk I-6387.

27. Apellant väidab, et see põhimõte tähendab, et kui siseriiklik kohus on kuulutanud kohtuotsuse, mis on jõustunud ja millega isik mõistetakse õigeks talle ette heidetud rikkumistes; on liidu institutsioonid, sealhulgas Üldkohus, kohustatud seda kohtuotsust järgima ja ei tohi võtta sellelt kasulikku mõju.

28. Kuigi kõnesolevad asjaolud on samad kui need, mille kohta Tribunal d'arrondissement de Luxembourg oma otsuse tegi, rikkus Üldkohus apellandi väitel lojaalse koostöö põhimõtet, andes nendele samadele asjaoludele täiesti erineva hinnangu.

29. Lisaks esitas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 35 seisukohad, mis on vastuolus Tribunal d'arrondissement de Luxembourg'i järeldustega, leides, et „iga puhkusesüsteemi haldamine rajaneb sellel, et ülemusel on kohustus kontrollida tema alluvuses olevate töötajate kohalolekut ja tagada, et kõik töölt puudumised oleksid vastavuses kohaldatavate puhkusealaste eeskirjadega" ja „[s]eda kohustust ei mõjuta see, et võib puududa ühtne süsteem, millega ülemusest sõltumatult saaks kontrollida, kas puhkusepäevade arv, mis deklareeritakse iga aasta lõpus kasutamata jäänud päevadena, vastab tegelikkusele".

30. Viimaks väidab apellant, et Üldkohus ei järginud 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsust, kuna ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 38, et „asjaolude toimumise ajal kohaldatava kontrollikoja puhkuste registreerimise ja järelevalve süsteemi puudulikkus ei saa õigustada loobumist igasugusest uurimisest või menetluse algatamisest [apellandi] suhtes", samas kui apellandi õigeksmõistmise tulenes tema väitel just nimelt kontrollikoja puhkuste haldamise süsteemi puudulikkusest.

31. Vastuseks nendele argumentidele väidab kontrollikoda, et teine väide põhineb asjaomaste institutsioonide ülesannete ja ELL artikli 4 lõike 3 ulatuse eiramisel. Tema väitel nimelt ei hinnanud Üldkohus uuesti 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsust ega seadnud ka kahtluse alla selle resolutsiooni. Teatud asjaolude erinev hindamine on seletatav kahe kohtuvaidluse erineva kontekstiga, st tegemist on ühelt poolt siseriikliku õiguse alla kuuluva kriminaalmenetlusega ja teiselt poolt lepinguvälise vastutuse tuvastamise hagiga, mis kuulub liidu õiguse alla.

32. Kolmandas väites heidab apellant vaidlustatud kohtuotsusele ette Üldkohtu pädevuse puudumisega seotud rikkumist, arvestades asjaolu, et see kohus otsustas küsimuste üle, mis olid väljaspool talle asutamislepingutega antud pädevust.

33. Esiteks ületas Üldkohus talle asutamislepingutega antud pädevust, andes vaidlustatud kohtuotsuse punktis 45 sisulise hinnangu õigeksmõistmise põhjusele, mis rajanes kahtluse olemasolul, kuigi ta möönis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 46, et karistusõiguslikke süüdistusi saavad uurida ainuüksi siseriiklikud õigusasutused.

34. Teiseks ületas Üldkohus oma pädevuse piire ka vaidlustatud kohtuotsuse punktis 47 esitatud seisukohtadega. Kuna Euroopa Kohus on ainus institutsioon, mis saab otsustada kontrollikoja liikmete käitumisest tuleneva distsiplinaarvastutuse üle, ei olnud Üldkohus, niisamuti nagu kontrollikoda oma 13. mai 2004. aasta kirjas, pädev väljendama apellandi suhtes isegi mitte kahtlust, mis viitaks viimase vastuvõetamatule käitumisele.

35. Kontrollikoda vastab, et kolmas väide tuleb tagasi lükata osaliselt vastuvõetamatuse tõttu, kuivõrd see pelgalt kordab esimeses kohtuastmes esitatud argumente 13. mai 2004. aasta kirja kohta, ja osaliselt põhjendamatuse tõttu.

36. Ta väidab selles osas veel kord, et Üldkohus ei seadnud 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsust mitte kuidagi kahtluse alla. Sama tegevuse hindamine võib, olenevalt asjaomasest kohtust, viia erinevate järeldusteni.

37. Neljanda väitega heidab apellant ette, et Üldkohus tõlgendas ja kohaldas vääralt liidu lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimusi. Nimelt esitas Üldkohus seoses võltsitud dokumendi kasutamise küsimusega lisatingimuse, mis ei ole vajalik („pahausksus"), järeldades vaidlustatud kohtuotsuse punktis 32, et „asjaolu, et kontrollikoda võis kõnealuse dokumendi edastada kas OLAF-ile või Luksemburgi ametiasutustele, ei tähenda, et institutsioon tegutses hageja allkirja ehtsuse osas pahauskselt."

38. Peale selle rikkus Üldkohus apellandi väitel õigusnormi ka tõlgendades otsuse 99/50 artikli 2 teist lõiku koostoimes selle otsuse artikli 4 esimese lõiguga, kuna Üldkohus järeldas, et apellandile lihtsalt OLAF-i poolt läbiviidavast siseuurimisest teatamine oli piisav ning seega ei olnud vaja teda teavitada kontrollikoja poolt läbi viidud esialgsest uurimisest.

39. Kontrollikoda leiab, et kõnealuses neljandas väites sisalduvad argumendid tuleb tunnistada vastuvõetamatuks, sest esiteks taotletakse nendega Euroopa Kohtult kohtuasja faktiliste asjaolude uuesti läbivaatamist, ja teiseks nendega pelgalt korratakse esimeses kohtuastmes esitatud argumente, iseäranis selles osas, mis puudutab etteheidet esialgsest uurimisest teatamata jätmise kohta.

40. Sisulises osas ei lisanud Üldkohus kontrollikoja arvates vaidlustatud kohtuotsuse punktis 32 ühtegi lisatingimust liidu lepinguvälise vastutuse kohta, kinnitades, et pelk asjaolu, et dokument edastati OLAF-ile või Luksemburgi ametiasutustele, ei olnud märk kontrollikoja pahausksusest seoses apellandi allkirja ehtsusega. Samuti ei pannud Üldkohus toime rikkumisi otsuse 99/50 artikli 2 teise lõigu tõlgendamisel, kuna see säte ei kehtesta kohustust teatada eeskirjade eiramises kahtlustatavale isikule esialgse uurimise algatamisest, vaid nõuab lihtsalt, et peasekretär edastaks viivitamata OLAF-ile sellise uurimise raames kogutud teabe.

V. **Kohtujuristi hinnang**

41. Kõigepealt analüüsin apellandi esitatud esimest, teist ja kolmandat väidet koos, sest nende põhjenduseks esitatud argumendid kattuvad ja need käsitlevad vaidlustatud kohtuotsuse samu punkte. Seejärel analüüsin teiseks neljandat väidet.

A. *Väited, et on rikutud süütuse presumptsiooni ja lojaalse koostöö põhimõtet, ning väide Üldkohtu pädevuse puudumise kohta*

42. Kolme esimese väite eesmärk on sisuliselt seada kahtluse alla Üldkohtu arutluskäik vaidlustatud kohtuotsuse punktides 44–49.

43. On oluline pidada hästi silmas etteheited, millele Üldkohus tahtis vastata selles vaidlustatud kohtuotsuse osas.

44. Esiteks heitis apellant kontrollikojale ette, et viimane ei võtnud vastu ametlikku otsust, mis pärast 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsust vabastaks ta kõikidest tema vastu esitatud süüdistustest, kuna ei olnud esitatud tõendeid tegevuse kohta, mis õigustaks asja saatmist Euroopa Kohtusse EÜ artikli 247 lõike 7 alusel. Apellandi väitel oleks kontrollikoda pidanud selle otsusega loobuma Euroopa Kohtusse pöördumisest kõnealuse sätte alusel.

45. Teiseks heitis apellant kontrollikoja presidendile ette erapooletuse põhimõtte ja hoolitsemiskohustuse rikkumist, sest viimane oli lisanud 13. mai 2004. aasta kirjas ebameeldiva ja ülearuse märkuse selle kohta, millist seisukohta väljendas enamus institutsiooni liikmetest.

46. Kolmandaks väitis apellant, et kontrollikoda oleks pidanud oma hoolitsemiskohustusest tulenevalt teatama ajakirjandusele ja institutsioonidele tema õigeksmõistmisest.

47. Märgin kohe, et minu arvates lükkas Üldkohus need kolm apellandi väidet õigesti tagasi.

48. Siiski tekitavad argumendid, mida Üldkohus kasutas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 45, probleemi süütuse presumptsiooni seisukohast, nagu väidab apellant.

49. Harta artikli 48 lõige 1 sätestab, et „[i]gat süüdistatavat peetakse süütuks seni, kuni tema süü ei ole seaduse kohaselt tõendatud". See säte vastab EIÕK artikli 6 lõikele 2. Vastavalt harta artikli 52 lõikele 3 on süütuse presumptsioonil sama tähendus ja ulatus kui EIÕK-ga tagatud vastaval õigusel.

50. Süütuse presumptsioon peab olema tagatud nii enne kui pärast kriminaalmenetlust. EIÕK artikli 6 lõike 2 eesmärk on ka „takistada, et ametiisikud või avalik-õiguslikud asutused kohtleksid isikuid, kes mõisteti õigeks või kelle suhtes menetlus lõpetati, sellisel viisil, nagu oleksid nad tegelikult süüdi rikkumises, milles neid süüdistati."[7] Süütuse presumptsiooni tagamine pärast kriminaalmenetlust on seletatav asjaoluga, et „[i]lma kaitseta, mille eesmärk tagada, et kõikides hilisemates menetlustes austataks õigeksmõistmist või menetluse lõpetamise otsust, võib [EIÕK] artikli 6 [lõikes 2] sätestatud õiglase kohtumenetluse tagamine muutuda teoreetiliseks ja illusoorseks. Pärast kriminaalmenetluse lõppemist on kaalul ka asjaomase isiku maine ja see, kuidas avalikkus seda tajub".[8]

51. Euroopa Inimõiguste Kohus täpsustas seega, et „[EIÕK] artikli 6 [lõike 2] kohaldamisala ei piirdu pooleliolevate kriminaalmenetlusega, vaid võib hõlmata pärast menetluse lõpetamist […] või pärast õigeksmõistmist […] tehtud kohtuotsuseid, kui nendes kohtuasjades tõstatatud küsimused on tagajärjeks ja täienduseks asjaomastele kriminaalmenetlustele, milles hagejal oli „süüdistatava" staatus".[9] Euroopa Inimõiguste Kohus kontrollib seega, kas siseriiklikud ametiasutused või kohtud, kes peavad tegema otsuse pärast kriminaalasjas tehtud kohtuotsust, „seadsid oma tegutsemisviisiga, otsuste põhjendustega või arutluskäigus kasutatud sõnastusega[10] hageja süütuse kahtluse alla ning rikkusid seega süütuse presumptsiooni põhimõtet"[11].

52. Nagu tuleneb eelkõige Euroopa Inimõiguste Kohtu 27. septembri 2007. aasta otsusest Vassilios Stavropoulos *vs.* Kreeka, „ei ole süüdistatava süütuse kohta kahtluste väljendamine pärast lõplikku õigeksmõistmist enam lubatav".[12] Selle kohtu praktikast tuleneb, et „kui õigeksmõistmine on jõustunud – isegi kui tegemist on õigeksmõistmisega selle alusel, et kahtluse esinemisel tehakse otsus süüdistava kasuks vastavalt [EIÕK] artikli 6 [lõikele 2] – ei ole süü kohta kahtluste, sealhulgas õigeksmõistmise põhjustel põhinevate kahtluste väljendamine kooskõlas süütuse presumptsiooniga."[13]

53. Samas kohtuotsuses leidis Euroopa Inimõiguste Kohus, et vastavalt põhimõttele *in dubio pro reo*, mis kujutab endast süütuse presumptsiooni erilist väljendust, ei tohi olla mingit kvalitatiivset vahet tõendite puudumisest tuleneva õigeksmõistmise ja sellise õigeksmõistmise vahel, mis tuleneb tuvastusest, et isiku süütuses puudub igasugune kahtlus. Õigeksmõistvad kohtuotsused ei erine nimelt põhjuste alusel, mis kriminaalkohus iga juhtumi puhul esitab. Vastupidi, [EIÕK] artikli 6 [lõike 2] raames peavad õigeksmõistva kohtuotsuse resolutsiooni järgima kõik teised ametiasutused, kes teevad otseselt või kaudselt otsuse asjaomase isiku kriminaalvastutuse kohta".[14]

54. Seda kohtupraktikat arvestades tundub mulle, et vaidlustatud kohtuotsuse punkti 45 sõnastus on vaieldav.

7 — Vt Euroopa Inimõiguste Kohtu 12. juuli 2013. aasta otsus Allen *vs.* Ühendkuningriik (punkt 94).

8 — *Idem.*

9 — Vt Euroopa Inimõiguste Kohtu 4. juuni 2013. aasta otsus Teodor *vs.* Rumeenia (punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

10 — *Ibidem* (punkt 40).

11 — *Idem.*

12 — Punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika.

13 — *Idem.*

14 — Euroopa Inimõiguste Kohtu eespool viidatud otsus Vassilios Stavropoulos *vs.* Kreeka (punkt 39). Vt ka Euroopa Inimõiguste Kohtu 13. juuli 2010. aasta otsus Tendam *vs.* Hispaania (punkt 39).

55. Meenutan, et selles punktis rõhutas Üldkohus kõigepealt, et apellant „mõisteti õigeks kahtluste alusel, mis vastavalt 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsusele teatud tekkisid selgituste tulemusel, mille tema kabineti juhataja oli esitanud avalikul kohtuistungil". Üldkohus jätkas, märkides, et „[i]lma et oleks tarvis võtta seisukoht Tribunal d'arrondissement de Luxembourg'i poolt esile tõstetud kahtluste põhjendatuse kohta, tuleb tõdeda, et see õigeksmõistmise põhjus ei tähenda, et apellandi vastu esitatud süüdistused on täiesti alusetud, vaid, nagu märkis kõnealune kohus, et neid ei ole tõendatud nii, et ei jääks „vähimatki kahtlust"".

56. Oma arutluskäigu selles osas, õigustamaks asjaolu, et kontrollikoda ei võtnud vastu ametlikku otsust, millega apellant oleks kõikidest süüdistustest vabastatud, tugineb Üldkohus kriminaalmenetluses õigeksmõistmise põhjusele, rõhutades asjaolu, et tegemist on õigeksmõistmisega vastavalt põhimõttele, et kahtluse korral tehakse otsus süüdistava kasuks. Ta kasutab seega õigeksmõistmise põhjust, et sedastada, et kontrollikoda ei teinud viga, ja teha sellest järeldus kahju hüvitamise nõude sisulise hindamise jaoks. Kokkuvõttes on vaidlustatud kohtuotsuse punktist 45 tulenev arutluskäik selline, et kontrollikoda keeldus põhjendatult tegemast pärast 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsust ametlikku otsust, millega apellant oleks vabastatud kõigist tema vastu esitatud süüdistustest, sest apellant mõisteti õigeks vastavalt põhimõttele, et kahtluse korral tehakse otsus süüdistava kasuks, ning sellest õigeksmõistmise põhjusest ei piisa, et muuta alusetuks kõik süüdistused, mis tema vastu esitati.

57. Oma argumentide sellise sõnastamisega jätab Üldkohus mulje, nagu ta arvaks, et õigeksmõistmisel, mis tugineb põhimõttele, et kahtluse korral tehakse otsus süüdistava kasuks, on vähem kaalu kui õigeksmõistmisel, mis tugineb apellandi süütuse otsesemal kinnitamisel. See nõrgendab kriminaalkohtu tehtud otsust, mis samal ajal aitab kaasa sellele, et tekib kahtlus apellandi süütuses.

58. Riivates nõnda apellandi süütuse presumptsiooni, rikkus Üldkohus seega õigusnormi.

59. Minu arvates ei saa selle rikkumise tuvastamine siiski tuua kaasa vaidlustatud kohtuotsuse tühistamist. Nimelt tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb apellatsioonkaebus jätta rahuldamata, kui Üldkohtu otsuse põhjendustes on rikutud liidu õigust, kuid otsuse resolutsioon on põhjendatud muude õiguslike asjaoludega.[15]

60. Märgin selle kohta, et Üldkohus osundas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 46 õigesti asjaolule, et „ainuüksi siseriiklikud õigusasutused [saavad] uurida süüdistusi karistusõiguse seisukohast ja Euroopa Kohus saab neid hinnata EÜ artikli 247 lõike 7 alusel distsiplinaarsest küljest". Üldkohus järeldas sellest õigesti, et „[k]ontrollikojal ei olnud seega pädevust selles osas seisukohta võtta".

61. Nimelt on ilmselge, et kontrollikoda ei ole pädev võtma vastu õigeksmõistvat otsust, olgu siis kriminaal- või distsiplinaarmenetluses. Lisaks ei olnud kontrollikoda mitte kuidagi kohustatud avaldama teateid apellandi õigeksmõistmise kohta. Seega lükkas Üldkohus need kaks apellandi väidet vaidlustatud kohtuotsuse punktis 46 viidatud argumentide põhjal õigesti tagasi.

62. Kontrollikoja ainus pädevus käesoleva kohtuasja raames oli otsustada, kas pöörduda EÜ artikli 247 lõike 7 alusel Euroopa Kohtusse, et see kohus otsustaks, kas on tegemist kontrollikoja liikme ametikohast tulenevate kohustuste rikkumisega viimati nimetatud sätte tähenduses.

63. Rõhutan selle kohta, et Üldkohtu arutluskäik oleks olnud ühtaegu veenvam ja täielikum, kui ta oleks pannud rohkem rõhku sellele, et kriminaal- ja distsiplinaarmenetlus on iseseisvad menetlused.

15 — Vt eelkõige 19. aprilli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-221/10 P: Artegodan *vs.* komisjon (punkt 94 ja seal viidatud kohtupraktika).

64. Nii esimeses kohtuastmes kui ka käesoleva apellatsioonimenetluse staadiumis põhinesid apellandi argumendid suures osas arusaamal, et kriminaalmenetluses õigeksmõistmise ja kontrollikoja poolt sellise otsuse vastuvõtmise vahel, millega ta loobub Euroopa Kohtusse pöördumisest EÜ artikli 247 lõike 7 alusel, on teatud automaatne suhe.

65. Need apellandi argumendid on põhimõtteliselt ekslikud, nagu võib järeldada nii Euroopa Inimõiguste Kohtu kui ka Euroopa Kohtu praktikast.

66. Esiteks nähtub Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast, et õigus süütuse presumptsioonile kriminaalmenetluses õigeksmõistmise korral või menetluse lõpetamise korral ei takista hiljem samade asjaolude põhjal distsiplinaarmenetluse algatamist või kahju hüvitamise hagi esitamist.

67. Nimelt nõustus Euroopa Inimõiguste Kohus sellega, et distsiplinaarorganid võivad hinnata iseseisvalt neile esitatud juhtumite asjaolusid, kui süüteoteo koosseisu ja distsiplinaarsüüteo koosseisu tunnused ei ole samad.[16] Neil asjaoludel ei takista järeldus, et asjaolusid ei saa kvalifitseerida süüteoks, samade asjaolude põhjal distsiplinaarmenetluse algatamist. Süütuse presumptsiooni seisukohast on ainus piirang see, et distsiplinaarmenetluse käigus ei seataks kahtluse alla asjaomase isiku süütust kriminaalasjas.

68. Peale selle nõustus Euroopa Inimõiguste Kohus 11. veebruari 2003. aasta kohtuotsuses Ringvold *vs.* Norra[17] kahju hüvitamise menetluse osas, et „kahju hüvitamise küsimuse suhtes tuli kasutada eraldi õiguslikku analüüsi, mis põhineb sellistel tõendamisalastel kriteeriumidel ja nõuetel, mis on mitmes olulises osas erinevad kriminaalvastutuse valdkonnas kohaldatavatest kriteeriumidest ja nõuetest".[18] Euroopa Inimõiguste Kohus leidis seega, et „kuigi kriminaalmenetluses tehtud õigeksmõistvat otsust ei tule kahju hüvitamise menetluses kahtluse alla seada, ei tohi see takistada vähem rangete tõendamisnõuete alusel tsiviilvastutuse tuvastamist, millega kaasneb kohustus maksta samade asjaolude tõttu hüvitist".[19]

69. Teiseks, rõhutas Euroopa Kohus oma eespool viidatud otsuses komisjon *vs.* Cresson sarnase loogika järgi, et ühelt poolt kriminaalmenetlus ja teiselt poolt EÜ artikli 213 lõikel 2 põhinev menetlus, mille eesmärk on karistada Euroopa Komisjoni liikme ametist tulenevate kohustuste rikkumist, on oma olemuselt iseseisvad.

70. Selles kohtuotsuses leidis Euroopa Kohus nimelt, et ta ei ole „seotud kriminaalmenetluses asjaoludele antud juriidilise kvalifikatsiooniga"[20] ning tema pädevuses on „tema täie hindamispädevuse raames uurida, kas EÜ artikli 213 lõikel 2 põhinevas menetluses ette heidetud asjaolud kujutavad endast komisjoni liikme ametist tulenevate kohustuste rikkumist".[21] Euroopa Kohus järeldas, et talle ei ole siduv Chambre du conseil du tribunal de première instance de Bruxelles'i (Belgia) otsus, millega tuvastati Édith Cressoni vastu esitatud süüdistuse puudumine.[22]

71. Selle arutluskäigu, mis põhineb kriminaalmenetluse ja distsiplinaarmenetluse iseseisvusel, saab üle võtta menetluses, mis oli asjaolude toimumise ajal ette nähtud EÜ artikli 247 lõikes 7 ja mis on nüüd sätestatud ELTL artikli 286 lõikes 6. Sellest tuleneb, et kui Euroopa Kohtul palutakse kontrollida, kas kontrollikoja liige on rikkunud oma ametist tulenevaid kohustusi või mitte, ei ole selle kohtu jaoks siduv kriminaalmenetluses tehtud kohtuotsus, millega asjaomane isik õigeks mõisteti.

16 — Vt eelkõige Euroopa Inimõiguste Kohtu 14. jaanuari 2010. aasta otsus Vanjak *vs.* Horvaatia (punktid 69–72).

17 — *Recueil des arrêts et des décisions* 2003-II.

18 — Punkt 38.

19 — *Idem.*

20 — Punkt 121.

21 — *Idem.*

22 — Punkt 122.

72. Samal alusel, st tulenevalt kriminaalmenetluse ja distsiplinaarmenetluse iseseisvusest, ei saa niisugune kriminaalmenetluses tehtud otsus olla siduv kontrollikojale kui asutusele, kes Euroopa Kohtusse pöördub. Selge vastus apellandi argumentidele on, et eriti kriminaalmenetluses õigeksmõistmine ei takista kuidagi kontrollikojal pöörduda ELTL artikli 286 lõike 6 alusel Euroopa Kohtusse. Sellisel juhul jääb kontrollikojale kaalutusõigus võimaliku Euroopa Kohtusse pöördumise osas.

73. Järeldan nendest asjaoludest, et kriminaalmenetlus siseriiklikus kohtus ja EÜ artikli 247 lõikes 7 ja seejärel ELTL artikli 286 lõikes 6 ette nähtud menetlus on erinevad mitte üksnes nende eseme ja eesmärgi poolest, vaid ka nendes nõutava tõendamise laadi ja taseme poolest. Isegi kui need kaks menetlust põhineksid samadel faktilistel asjaoludel, on need iseseisvad menetlused, nii et kriminaalkorras õigeksmõistmine ei takista kontrollikojal kuidagi pöörduda Euroopa Kohtusse ega Euroopa Kohtul otsustada kontrollikoja liikme ametikohast tulenevate kohustuste rikkumise esinemise üle, tingimusel, et kriminaalkohtu hinnangut ei seata kahtluse alla.

74. Käesolevas asjas nähtub toimikust, et Tribunal d'arrondissement de Luxembourg leidis oma 2. oktoobri 2008. aasta otsuses, et tõendatud asjaolude suhtes ei saanud kasutada süüteoks kvalifitseerimist Luksemburgi õigusnormide tähenduses.

75. Selline Tribunal d'arrondissement de Luxembourg'i hinnang ei tähenda siiski seda, et kontrollikoda oli kohustatud leidma, et ta ei saa Euroopa Kohtusse pöörduda seoses puhkuste haldamist puudutavate rikkumistega. Esiteks ei ole süüteoks kvalifitseerimiseks nõutav asjaolude või tõendite täpsuse tase tingimata sama, kui see, mida nõutakse kontrollikoja liikmetel lasuvate kohustuste rikkumise tuvastamiseks. Teiseks saab igal juhul ainuüksi Euroopa Kohtus, kui tema poole on pöördutud ELTL artikli 286 lõike 6 alusel, hinnata selle seadusjõu ulatust, mida tuleb vajaduse korral omistada siseriiklikule kriminaalmenetluses tehtud kohtuotsusele.

76. Sellest tuleneb, et kontrollikoja keeldumine võtta vastu ametlik otsus õigeksmõistmise kohta ja tunnistada automaatset seost kriminaalasjas õigeksmõistmise ja EÜ artikli 247 lõike 7 alusel Euroopa Kohtusse pöördumise vahel oli täiesti õigustatud ja seda ei saa käesolevas apellatsioonimenetluses kahtluse alla seada argumendiga, et asjaolu, et Üldkohus jättis rahuldamata apellandi nõude, millega paluti tuvastada sellise keeldumise õigusvastasus, kujutas endast süütuse presumptsiooni rikkumist või lojaalse koostöö põhimõtte rikkumist.

77. Kontrollikoda tegutses kooskõlas kriminaalmenetluse ja distsiplinaarmenetluse iseseisvusega ning teostas oma kaalutlusõigust, kui ta uuris tema käsutuses oleva teabe põhjal, kas apellandile ette heidetud asjaolude raskusaste oli piisav [23], et pöörduda EÜ artikli 247 lõike 7 alusel Euroopa Kohtusse. Kontrollikoja 7. juuli 2009. aasta kiri annab tunnistust, et puhkuste haldamise küsimuses Euroopa Kohtusse pöördumisest loobumise otsust tehes ei võtnud kontrollikoda arvesse üksnes apellandi õigeksmõistmist kriminaalmenetluses. Ta arvestas ka teisi tegureid. [24]

78. Järgnevalt analüüsin etteheiteid, mis apellant esitas vaidlustatud kohtuotsuse punkti 47 kohta.

79. Selles punktis vastab Üldkohus apellandi argumentidele, mille kohaselt kontrollikoja president rikkus erapooletuse põhimõtet ja hoolitsemiskohustust, lisades 13. mai 2004. aasta kirjas ebameeldiva ja ülearuse märkuse selle kohta, millist seisukohta väljendas enamus institutsiooni liikmetest.

23 — Eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Cresson (punkt 72).

24 — Need teised tegurid, mis on esitatud selle kirja punktis 48, on järgmised: „asjaolu, et, kuna Koutsouvelisele alusetult makstud summa tagastati, ei ole ühenduse eelarvele kahju tekkinud", „asjaomastest sündmustest möödunud aeg", apellandi „töövõimetus" ja „kriminaalmenetluse kestusega [talle] tekitatud stress".

80. Apellandi väitel ületas Üldkohus oma pädevuse piire ja kiitis heaks kontrollikoja pädevusvaldkonna väära tõlgenduse, leides kõnealuses punktis, et „ei olnud kohatu see, et kontrollikoja president märkis hagejale, et suur enamus selle institutsiooni liikmetest pidas hageja käitumist vastuvõetamatuks, välistades nõnda võimaluse, et Euroopa Kohtusse pöördumata jätmist võiks pidada hagejale ette heidetud asjaolude sisulise tõesuse väidetavaks eitamiseks".

81. Oluline on täpsustada, et see lõik 13. mai 2004. aasta kirjast, mis sisaldab kritiseeritud märkust, käsitleb ainuüksi väiteid apellandile antud isiklike laenude kohta. See juhtumi osa ei kuulunud kriminaalmenetluse alla, mille tulemuseks oli 2. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus. Apellandi õigeksmõistmine kriminaalmenetluses ei lähe seega vaidlustatud kohtuotsuse punkti 47 analüüsimise raames arvesse.

82. Olles esitanud selle täpsustuse, leian, et Üldkohus jäi minu arvates oma pädevuse piiridesse, kui ta esiteks leidis, et Euroopa Kohtusse pöördumata jätmine ei tähendanud asjaolude sisulise tõesuse eitamist, ja teiseks otsustas, et kontrollikoja president võis esitada apellandile kritiseeritud kommentaari.

83. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 47 sisalduv hinnang kujutab endast Üldkohtu vastust apellandi väitele, et märkus, mille kontrollikoja president 13. mai 2004. aasta kirja lisas, rikkus erapooletuse põhimõtet ja hoolitsemiskohustust. Seega ei ületanud Üldkohus oma pädevuse piire, kui ta menetletava lepinguvälise vastutuse tuvastamise hagi raames esitas selles küsimuses oma seisukoha.

84. Peale selle väljendab kontrollikoja loobumine Euroopa Kohtusse pöördumisest seda, et kõik kontrollikoja liikmed ei leidnud, et kõnealune rikkumine oli piisavalt raske, et pöörduda EÜ artikli 247 lõike 7 alusel Euroopa Kohtusse. Tõdemus, et selles küsimuses ei saavutatud ühehäälsust, ei tähenda seda, et mingeid rikkumisi ei esinenud. Selles osas tuleb analoogia alusel meenutada, et komisjoni liikmeid puudutava menetluse puhul täpsustas Euroopa Kohus oma eespool viidatud otsuses komisjon *vs*. Cresson, et EÜ artikli 213 lõike 2 kohaselt karistamiseks on vajalik teatud raskusastmega rikkumise olemasolu.[25] Kontrollikoja president võis seega oma pädevuse raames ja ilma erapooletuse põhimõtet või hoolitsemiskohustust rikkumata selgitada apellandile hääletuse tulemust ja anda talle teada, et enamus kontrollikoja liikmetest leidis, et tema käitumine oli täiesti kohatu, kuigi seda ei peetud üksmeelselt piisavalt raskeks, et põhjendada Euroopa Kohtusse pöördumist EÜ artikli 247 lõike 7 alusel. Lisaks tuleb täpsustada, et 13. mai 2004. aasta kiri oli adresseeritud ainuüksi apellandile ja toimikus ei viita mitte miski sellele, et see saadeti peale selle adressaadi ka teistele isikutele.

85. Seega leian, et Üldkohus ei rikkunud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 47 kasutatud arutluskäigus õigusnormi. Märgin üksnes, et rangelt võttes oleks Üldkohus pidanud kordama apellandi käitumise kvalifitseerimist nii, nagu see oli esitatud 13. mai 2004. aasta kirjas, st et see oli „täiesti kohatu"[26] käitumine, selle asemel, et kvalifitseerida see „vastuvõetamatuks". See erinev sõnastus ei ole minu arvates siiski piisav, et järeldada õigusnormi rikkumise olemasolu. Lisaks märgin, et apellant piirdus selles osas oma apellatsioonkaebuses märkuse esitamisega, tegemata otseseid järeldusi õigusnormi rikkumise olemasolu kohta.[27]

86. Viimaks leian, et vaidlustatud kohtuotsuse punkte 35 ja 38 ei saa kritiseerida lojaalse koostöö põhimõtte seisukohast. Nimelt leidis Üldkohus õigesti ja ilma 2. oktoobri 2008. aasta otsust kahtluse alla seadmata sisuliselt, et kontrollikoja puhkuste registreerimise ja järelevalve süsteemi puudulikkus esiteks ei mõjuta ülemuse kohustust kontrollida tema alluvuses olevate töötajate kohalolekut ja tagada, et kõik töölt puudumised oleksid vastavuses kohaldatavate puhkusealaste õigusnormidega, ja teiseks ei saa õigustada loobumist igasugusest uurimisest või menetluse algatamisest apellandi suhtes.

25 — Punkt 72.

26 — Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 8.

27 — Vt apellatsioonkaebuse 1. joonealune märkus.

87. Kuna apellandi esitatud esimese, teise ja kolmanda väite analüüsimisest tulenevalt ei tee ma Euroopa Kohtule ettepanekut tühistada vaidlustatud kohtuotsus, analüüsin järgnevalt neljandat väidet.

B. *Neljas väide, et liidu õigust on vääralt tõlgendatud ja kohaldatud selles osas, mis puudutab liidu lepinguvälise vastutuse tingimusi ja otsust 99/50*

88. Apellandi väitel rikkus Üldkohus õigusnormi, tõlgendades otsuse 99/50 artikli 2 teise lõigu, koostoimes selle otsuse artikli 4 esimese lõiguga, kuna Üldkohus järeldas, et apellandile lihtsalt OLAF-i poolt läbiviidavast siseuurimisest teatamine oli piisav ning et seega ei olnud vaja teda teavitada kontrollikoja poolt läbi viidud esialgsest uurimisest.

89. Vastupidi sellele, mida apellant väidab, olen seisukohal, et Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 29 ja 30 õigesti, et otsuse 99/50 artikkel 4 ei seadnud kontrollikojale kohustust avaldada apellandile esialgse uurimise toimiku sisu, mis on koostatud sama otsuse artikli 2 alusel, ega teda ära kuulata enne selle toimiku OLAF-ile edastamist.

90. Otsuse 99/50 artikli 2 teine lõik seab peasekretärile kohustuse edastada viivitamata OLAF-ile iga faktilise asjaolu, mille alusel võib eeldada eeskirjade eiramist, ning viib läbi esialgse uurimise, ilma et see piiraks OLAF-i läbiviidavaid siseuurimisi.

91. Nagu Üldkohus rõhutas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 29, on selles sättes viidatud esialgse uurimise eesmärk esiteks võimaldada peasekretäril hinnata, kas talle teatatud asjaolud annavad alust oletada eeskirjade eiramist, mis kahjustab liidu finantshuvisid, ja teiseks, edastada OLAF-ile vastavalt määruse nr 1073/1999 artikli 7 lõikele 1 toimik, mis võimaldab viimasel hinnata, kas tuleb algatada siseuurimine sama määruse artikli 5 teise lõigu alusel.

92. Esialgne uurimine on seega etapp, mille käigus kogutakse ja kontrollitakse eeskirjade eiramise väiteid puudutavat teavet, et hinnata, kas tuleb algatada uurimine. Teisisõnu tuleb selliseid väiteid toetavat teavet usutavuse hindamise seisukohalt kontrollida enne, kui see esitatakse siseuurimise läbiviimiseks pädevatele ametiasutustele, käesoleval juhul OLAF-ile.

93. Kuivõrd esialgse uurimise eesmärk ei ole jõuda asjaomast isikut puudutavate järeldusteni, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 29 õigesti, et otsuse 99/50 artikli 4 esimese lõigu teisest lausest tulenev kohustus ei puuduta peasekretäri tegevust sama otsuse artikli 2 raames.

94. Selle esialgse, eeskirjade eiramise väiteid toetava teabe kogumise ja hindamise etapi käigus on tunnistajatele surve avaldamise riskid eriti suured. Seega on vajalik, et tõe väljaselgitamist ega esialgse uurimise tõhusust ei takistataks.

95. Selles osas tuleb märkida, et otsuse 99/50 artikli 4 esimese lõigu esimene lause, mida võib käsitada nii siseuurimist kui ka esialgset uurimist puudutava sättena, näeb ette, et reegel, mille kohaselt isikule, kelle puhul on väidetud eeskirjade eiramist, teatatakse kiiresti võimalusest, et ta on isiklikult kahtluse alla sattunud, sisaldab olulist mööndust, st et see teatamine toimub juhul, „kui see ei kahjusta juurdlust".

96. On selge, et 8. ja 26. aprilli 2002. aasta kirjadega teavitati apellanti OLAF-i uurimise algatamisest, selle esemest, uurijate isikust ja asjaolust, et need paluvad tal koostööd teha. Lisaks teatati apellandile 26. aprilli 2002. aasta kirjas sellest, et kontrollikoda oli viinud läbi esialgse uurimise ning et seda puudutav toimik oli edastatud OLAF-ile. Need teated vastavad otsuse 99/50 artikli 4 esimese lõigu esimese lause nõuetele, kuna need ühitavad asjassepuutuva isiku kiire teavitamise põhimõtte uurimise tõhususe tagamise vajadusega. Lisaks märgin, et kiire teavitamine ei ole kohese teavitamise või kohe pärast uurimise algatamist teavitamise sünonüüm.

97. Seega ei ole põhjendatud apellandi argumendid, mille eesmärk oli seada kahtluse alla arutluskäik, mida Üldkohus kasutas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 29 ja 30.

98. Sama kehtib ka etteheite kohta, et Üldkohus tõlgendas ja kohaldas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 32 vääralt liidu lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimusi. Selles osas piisab märkimisest, et Üldkohtu hinnang, et „asjaolu, et kontrollikoda võis kõnealuse dokumendi edastada kas OLAF-ile või Luksemburgi ametiasutustele, ei tähenda, et institutsioon toimis hageja allkirja ehtsuse osas pahauskselt", esitati teise võimalusena. Nimelt leidis Üldkohus esimese võimalusena, et ei ole tõendatud, et vaidlusalune dokument, mille allkirja ehtsus vaidlustati, edastati OLAF-ile või Luksemburgi ametiasutustele. Kuna seda viimast sedastust ei ole mitte kuidagi kahtluse alla seatud, tuleb järeldada, et viimane etteheide on ei ole tulemuslik.

99. Nendest kaalutlustest tuleneb, et neljas väide tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata. Järelikult tuleb jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

VI. **Ettepanek**

100. Kõikidest esitatud kaalutlustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

— jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja

— mõista kohtukulud välja Kalliopi Nikolaou'lt.